

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

11. prosince 2008*

Ve věci C-285/07,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Bundesfinanzhof (Německo) ze dne 7. března 2007, došlým Soudnímu dvoru dne 14. června 2007, v řízení

A.T.

proti

Finanzamt Stuttgart-Körperschaften,

za přítomnosti:

Bundesministerium der Finanzen,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení P. Jann (zpravodaj), předseda senátu, A. Tizzano, A. Borg Barthet, E. Levits a J. J. Kasel, soudci,

* Jednací jazyk: němčina.

A.T.

generální advokátka: E. Sharpston,
vedoucí soudní kanceláře: B. Fülöp, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 17. dubna 2008,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za A.T. M. Schadenem a H. Winklerem, Rechtsanwälte, jakož i W. Schönem, Professor,

- za německou vládu M. Lummu a C. Blaschkem, jako zmocněnci,

- za Komisi Evropských společenství R. Lyalem a W. Möllsem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 6. listopadu 2008,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 8 odst. 1 a 2 směrnice Rady 90/434/EHS ze dne 23. července 1990 o společném systému zdanění při fúzích, rozděleních, převodech aktiv a výměně akcií týkajících se společností z různých členských států (Úř. věst. L 225, s. 1; Zvl. vyd. 09/01, s. 142), jakož i článků 43 ES a 56 ES.

- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi A.T. a Finanzamt Stuttgart-Körperschaften (daňový orgán sídlící ve Stuttgartu, do jehož příslušnosti spadají společnosti, dále jen „Finanzamt“) ve věci rozhodnutí Finanzamt zdanit v souvislosti s přeshraniční výměnou akcií kapitálový zisk z převodu.

Právní rámec

Právní úprava Společenství

- 3 Směrnice 90/434 má podle svého prvního bodu odůvodnění za cíl zajistit, aby takovým operacím reorganizace společností z různých členských států, jako jsou fúze, rozdělení,

převody aktiv a výměny akcií, nebyly kladeny překážky v podobě omezení, znevýhodnění nebo zvláštních narušení, které by vyplývaly z daňových předpisů členských států.

- 4 Tato směrnice zavádí za tímto účelem systém, na základě kterého nemohou uvedené operace samy o sobě vést ke zdanění. Případné kapitálové zisky připadající na tyto operace mohou být v zásadě zdaňovány, ale jedině v okamžiku, kdy jsou skutečně realizovány.
- 5 První čtyři body odůvodnění, jakož i devátý bod odůvodnění směrnice 90/434, zní takto:

„vzhledem k tomu, že fúze, rozdělení, převody aktiv a výměny akcií týkající se společností z různých členských států mohou být nezbytné k tomu, aby se ve Společenství vytvořily podmínky obdobné podmínkám vnitřního trhu, a tím zajistilo vytvoření a účinné fungování společného trhu; že těmto operacím by neměly být kladeny překážky v podobě omezení, znevýhodnění nebo zvláštních narušení, které by vyplývaly z daňových předpisů členských států; že je proto nezbytné zavést pro tyto operace daňová pravidla neutrální z hlediska hospodářské soutěže, aby se podniky mohly přizpůsobit požadavkům společného trhu, zvýšit svou produktivitu a zlepšit svou konkurenceschopnost na mezinárodní úrovni;

vzhledem k tomu, že daňové předpisy tyto operace znevýhodňují oproti obdobným operacím, které se týkají společností ve stejném členském státě; že je nezbytné tato znevýhodnění odstranit;

vzhledem k tomu, že tohoto cíle nelze dosáhnout tím, že by se stávající systémy platné v členských státech rozšířily na úroveň Společenství, neboť rozdíly mezi těmito systémy mohou vyvolávat narušení hospodářské soutěže; že uspokojivé řešení může v tomto ohledu přinést pouze společný daňový systém;

vzhledem k tomu, že společný daňový systém musí zamezit ukládání daní v souvislosti s fúzí, rozděleními, převody aktiv nebo výměnami akcií, a přitom zajišťovat finanční zájmy státu, v němž se nachází převádějící nebo nabytá společnost;

[...]

vzhledem k tomu, že je nezbytné dát členským státům možnost odmítnout použití této směrnice v případech, kdy cílem fúze, rozdělení, převodu aktiv nebo výměny akcií je daňový únik či vyhnutí se daňovým povinností [...]"

- 6 Článek 2 písm. d) směrnice 90/434 rozumí „výměnou akcií“ „operac[i], při které společnost nabývá podíl na základním kapitálu jiné společnosti, a tím získává většinu hlasovacích práv v této společnosti, přičemž společníkům této jiné společnosti jsou výměnou za jejich cenné papíry vydány cenné papíry první společnosti a případně vyplacena hotovost nepřesahující 10 % jmenovité hodnoty, nebo pokud jmenovitá hodnota neexistuje, účetní hodnoty cenných papírů vydaných výměnou.“

- 7 Podle čl. 2 písm. g) a h) této směrnice je třeba „nabytou společností“ rozumět „společnost, na niž jiná společnost nabývá podíl prostřednictvím výměny cenných papírů“ a „nabývající společností“ „společnost, jež nabývá podíl prostřednictvím výměny cenných papírů“.
- 8 Článek 8 odst. 1 a 2 směrnice 90/434, začleněný pod hlavu II. této směrnice, která se týká pravidel platných pro fúze, rozdělení a výměnu akcií, stanoví:

„1. Přidělení cenných papírů představujících základní kapitál přijímající nebo nabývající společnosti společníku převádějící nebo nabyté společnosti výměnou za jeho cenné papíry představující základní kapitál druhé společnosti při fúzi, rozdělení nebo výměně akcií nemá samo o sobě za následek zdanění příjmů, zisků nebo kapitálových zisků tohoto společníka.

2. Členské státy podmíní použití odstavce 1 tím, že společník nepříčte obdrženým cenným papírům vyšší hodnotu pro daňové účely, než byla hodnota vyměněných cenných papírů bezprostředně před fúzí, rozdělením nebo výměnou.

Odstavec 1 nebrání členským státům, aby zdaňovaly zisky plynoucí z následného převodu obdržených cenných papírů stejným způsobem, jakým by byl zdaněn zisk z převodu cenných papírů existujících před nabytím.

„Hodnotou pro daňové účely“ se rozumí částka, na jejímž základě by byl vypočten zisk nebo ztráta pro účely zdanění příjmu, zisku nebo kapitálových zisků společníka společnosti.“

- 9 Článek 11 odst. 1 písm. a) směrnice 90/434 zejména stanoví, že členský stát může odmítnout použít veškerá ustanovení hlavy II nebo jejich část nebo odepřít veškeré výhody z nich plynoucí, je-li hlavním cílem nebo jedním z hlavních cílů výměny akcií daňový únik či vyhnutí se daňovým povinnostem.

Německá právní úprava

- 10 Ustanovení § 23 odst. 4 zákona o dani při reorganizaci obchodních společností (Umwandlungssteuergesetz) ze dne 28. října 1994 (BGBl.1994 I, s. 3267, dále jen „UmwStG“), ve znění změn, upravuje převod podílů takové kapitálové společnosti členského státu Evropské unie, jaká je definována v článku 3 směrnice 90/434, pokud jde o její charakteristické znaky, do jiné kapitálové společnosti členského státu Unie.
- 11 Pokud má tedy přijímající kapitálová společnost v důsledku takového převodu na základě svého podílu, včetně převedených podílů, prokazatelně většinu hlasovacích práv ve společnosti, jejíž podíly na ni byly převedeny, platí pro ocenění podílů, které obdrží přijímající kapitálová společnost obdobně § 20 odst. 2 první až čtvrtá věta a šestá

věta UmwStG, a pro ocenění nových podílů, které převodce obdrží od přijímající kapitálové společnosti platí obdobně § 20 odst. 4 první věta UmwStG.

- 12 Podle § 20 odst. 2 první věty UmwStG může kapitálová společnost ocenit převáděná aktiva jejich účetní nebo vyšší hodnotou. Podle druhé věty tohoto ustanovení lze účetní hodnotu použít i tehdy, pokud pro účely práva obchodních společností musí být v účetní rozvaze použita hodnota vyšší.
- 13 Ustanovení § 20 odst. 4 první věta UmwStG stanoví, že hodnota, na kterou kapitálová společnost ocení převáděná aktiva platí pro převodce jako prodejní cena a jako pořizovací náklady podílů na společnosti. Touto právní úpravou UmwStG ukládá tzv. dvojí zachování účetní hodnoty, tedy pravidlo, podle kterého může převodce zachovat účetní hodnotu převáděných podílů, pouze pokud je nabývací kapitálová společnost sama ocenila účetní hodnotou. UmwStG nerozlišuje v tomto ohledu mezi převody uskutečněnými v Německu a převody uskutečněnými do ciziny, neboť s oběma případy výměny podílů je zacházeno stejně.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 14 A.T., německá akciová společnost, měla ve své skupině podniků společnost C-GmbH, německou společnost s ručením omezeným, v níž měla podíl ve výši 89,5 %.

- 15 Dne 28. dubna 2000 převedla A.T. tento podíl na francouzskou akciovou společnost G-SA výměnou za nové akcie této společnosti představující 1,47 % základního kapitálu a vydané na základě navýšení kapitálu. Tyto akcie, jejichž kurz na burze následně výrazně poklesl, měly být poté na základě ustanovení, kterými se řídí dohled nad finančními trhy, do pěti let prodány.
- 16 Jelikož podíly držené v C-GmbH společností A.T., její mateřskou společností, byly společností G-SA oceněny v její obchodní a účetní rozvaze nikoliv jejich účetní hodnotou, jaká byla vedena až do té doby v daňové rozvaze společnosti A.T., ale tržní cenou, jaká byla stanovena ve smlouvě o převodu podílů, Finanzamt zamítl na základě § 23 odst. 4 první věty a § 20 odst. 4 první věty UmwSTG, jakož i na základě příslušného pokynu Bundesministerium der Finanzen (spolkové ministerstvo financí, dále jen „BMF“), společnosti A.T. v rámci jejího zdanění za rok 2000 zachovat pro akcie, jež jí byly výměnou přiděleny v kapitálu G-SA, původní účetní hodnoty převedených podílů v C-GmbH. Finanzamt tedy považoval převodní operaci za zdanitelnou, a zdanil proto kapitálový zisk z převodu, který odpovídá rozdílu mezi pořizovacími náklady na podíly v C-GmbH a jejich tržní hodnotou.
- 17 Žaloba k soudu podaná A.T. proti rozhodnutím daňových orgánů přijatým na základě těchto ustanovení byla v prvním stupni úspěšná. Finanzamt tedy podal opravný prostředek Revision k předkládajícímu soudu. Předkládající soud má za to, že na základě UmwStG je namístež žalobu A.T. zamítnout. Podle UmwStG měly být totiž podíly držené v C-GmbH oceněny v rozvaze G-SA jejich účetní hodnotou, což bylo ostatně možné podle francouzského práva.
- 18 Jelikož měl však Bundesfinanzhof pochybnosti ohledně slučitelnosti požadavku dvojího zachování účetní hodnoty v případě přeshraničních převodů s právem Společenství, rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1. Brání čl. 8 odst. 1 a 2 směrnice [90/434] daňové úpravě členského státu, podle které při převodu podílů jedné kapitálové společnosti EU do druhé kapitálové společnosti EU může převodce dále vést účetní hodnotu převáděných podílů pouze tehdy, pokud přijímající kapitálová společnost sama ocenila uvedené podíly jejich účetní hodnotou [‚dvojití zachování účetní hodnoty‘ (doppelte Buchwertverknüpfung)]?

2. Jestliže je odpověď na první otázku záporná: je výše uvedená právní úprava v rozporu s články 43 ES a 56 ES, přestože ‚dvojití zachování účetní hodnoty‘ je požadováno rovněž při převodu podílů na kapitálové společnosti do kapitálové společnosti s neomezenou daňovou povinností?“

K předběžným otázkám

- ¹⁹ První otázkou se předkládající soud v podstatě táže, zda čl. 8 odst. 1 a 2 směrnice 90/434 brání právní úpravě členského státu, podle které výměna akcií vede u společníků nabyté společnosti ke zdanění kapitálových zisků z převodu, které odpovídají rozdílu mezi pořizovacími náklady převáděných podílů a jejich tržní cenou, pokud nabývající společnost nepřevede účetní hodnotu převáděných podílů do vlastní daňové rozvahy.

- 20 Nejprve je třeba připomenout, že podle čl. 8 odst. 1 směrnice 90/434 přidělení cenných papírů představujících základní kapitál nabývající společnosti společníku nabyté společnosti výměnou za jeho cenné papíry představující základní kapitál druhé společnosti při výměně akcií nemá samo o sobě za následek zdanění příjmů, zisků nebo kapitálových zisků tohoto společníka.
- 21 Tímto požadavkem daňové neutrality vůči společníkům nabyté společnosti usiluje směrnice 90/434, jak vyplývá z jejího prvního a čtvrtého bodu odůvodnění, o zajištění toho, aby výměně akcií týkajících se společností různých členských států nebyly kladeny překážky v podobě omezení, znevýhodnění nebo zvláštních narušení, které by vyplývaly z daňových předpisů členských států.
- 22 Tento požadavek daňové neutrality však není bezpodmínečný. Podle čl. 8 odst. 2 směrnice 90/434 podmíní totiž členské státy použití odstavce 1 uvedeného článku tím, že společník nepříčte obdrženým cenným papírům získaných výměnou vyšší hodnotu pro daňové účely, než byla hodnota vyměněných cenných papírů bezprostředně před výměnou.
- 23 Jak přitom vyplývá z předkládacího rozhodnutí a zejména z první předběžné otázky, podle německé právní úpravy dotčené v původním řízení společník nabyté společnosti může pro akcie získané výměnou dále vést účetní hodnotu převedených podílů pouze tehdy, pokud nabývající společnost rovněž ocení uvedené podíly jejich původní účetní hodnotou.

24 Německá vláda v tomto ohledu uplatňuje, že takový požadavek dvojího zachování účetní hodnoty je slučitelný se směrnicí 90/434, jelikož směrnice tím, že neupravuje oceňování převáděných podílů v rozvaze nabývajících společností, ponechává členským státům prostor pro provedení.

25 Takový výklad uvedené směrnice nelze přijmout.

26 Nejprve je namístě shledat, že z imperativního a jasného znění čl. 8 odst. 1 a 2 směrnice 90/434 nijak nevyplývá vůle zákonodárce Společenství ponechat členským státům prostor pro provedení, který by jim umožňoval podřídit daňovou neutralitu stanovenou ve prospěch společníků nabyté společnosti dalším podmínkám.

27 Krom toho ponechání členským státům takového prostoru pro provedení by mířilo proti samotnému cíli této směrnice, který, jak vyplývá již z jejího názvu a zejména z třetího bodu jejího odůvodnění, spočívá v zavedení společného daňového systému, namísto rozšíření na úroveň Společenství stávajících systémů platných v členských státech, neboť rozdíly mezi těmito systémy mohou vyvolávat narušení hospodářské soutěže.

28 Navíc vystavit daňovou neutralitu výměny akcií týkajících se společností různých členských států, jaká je uvedena v čl. 8 odst. 1 a 2 směrnice 90/434, dodatečné podmínce, že nabývající společnost převede původní účetní hodnotu převedených podílů do své daňové rozvahy, by bylo v rozporu s cílem této směrnice, který spočívá v odstranění daňových překážek přeshraničních reorganizací podniků tím, že bude

zajištěno, že případné zvýšení hodnot podílů na společnosti nebude zdaněno do té doby, než dojde k jejich skutečné realizaci (viz. v tomto ohledu rozsudek ze dne 5. července 2007, Kofoed, C-321/05, Sb. rozh. s. I-5795, bod 32).

29 Německá vláda však uvádí, že německá právní úprava dotčená v původním řízení přispívá k cíli směrnice 90/434, jenž spočívá v odložení zdanění, a nikoliv v definitivním osvobození. Požadavek dvojího zachování účetní hodnoty v případě přeshraniční výměny podílů má právě za cíl zabránit tomu, aby zdanění – které je jen jedno – nebylo obcházeno převáděním podílů za hranice, což by tak vedlo k absolutní neexistenci zdanění převodu podílů jak vzhledem k cizí nabývající společnosti, tak k nabyté tuzemské společnosti.

30 V rozsahu, v němž tak uvedená vláda zamýšlí uplatnit nezbytnost německé právní úpravy dotčené v původním řízení k tomu, aby nebylo možné vyhnout se nakonec zdanění i ve fázi následující výměně podílů, je třeba připomenout, že Soudní dvůr již rozhodl, že členské státy musí přiznávat daňové výhody stanovené směrnicí 90/434 operacím výměny akcií, uváděným v jejím čl. 2 písm. d), ledaže by hlavním cílem nebo jedním z hlavních cílů těchto operací byl daňový podvod nebo daňový únik ve smyslu čl. 11 odst. 1 písm. a) uvedené směrnice (rozsudek ze dne 17. července 1997, Leur-Bloem, C-28/95, Recueil, s. I-4161, bod 40).

31 Členské státy přitom mohou pouze z výjimečných důvodů a ve zvláštních případech odmítnout na základě čl. 11 odst. 1 písm. a) směrnice 90/434 použití veškerých ustanovení této směrnice nebo jejich části nebo odepřít veškeré výhody z ní plynoucí (výše uvedený rozsudek Kofoed, bod 37). Příslušné vnitrostátní orgány se nemohou pro

ověření, zda zamýšlená operace má takový cíl, spokojit s použitím předem určených obecných kritérií, ale musí přistoupit k jejímu celkovému přezkumu, případ od případu (výše uvedený rozsudek Leur-Bloem, bod 41).

32 Je proto důvodné shledat, že daňová právní úprava členského státu, která podobně jako právní úprava dotčená v původním řízení odmítá obecně přiznat daňové výhody stanovené směrnicí 90/434 operacím výměny akcií, na které se tato směrnice vztahuje, z toho pouhého důvodu, že nabývající společnost neocenila ve své daňové rozvaze převedené podíly jejich původní účetní hodnotou, se nemůže opírat o čl. 11 odst. 1 písm. a) směrnice 90/434, a z toho důvodu ji nelze považovat za s touto směrnicí slučitelnou.

33 V této souvislosti je třeba ostatně poukázat na to, že A.T. ve svých vyjádřeních tvrdí, aniž by jí v tomto bodě německá vláda odporovala, že operace výměny akcií dotčená v původním řízení proběhla pouze z důvodu vyhovění americkým burzovním pravidlům a že si G-SA ponechala až doposud podíly v C-GmbHM, které nabyla.

34 Pokud má právní úprava dotčená v původním řízení za cíl, tak jak to uplatňovala německá vláda na jednání, nikoliv pouze zamezit zneužití, ale rovněž umožnit zdanění v případech, ve kterých se prokáže, že existuje mezera v systému zdaňování, je nutno konstatovat, že umožnění členskému státu zaplnit jednostranně tyto mezery, za předpokladu, že existují, by mohlo zmařit naplnění cíle směrnice 90/434, který, jak již bylo připomenuto v bodě 27, spočívá v zavedení společného daňového systému.

35 V tomto ohledu je důvodné připomenout, že směrnice 90/434 sama směřuje, podle svého čtvrtého bodu odůvodnění, k zajišťování finančních zájmů státu, v němž se nachází nabytá společnost. Článek 8 odst. 2 druhý pododstavec směrnice 90/434 tak stanoví, že použití odstavce 1 uvedeného článku nebrání členským státům, aby zdaňovaly zisky plynoucí z následného převodu obdržených cenných papírů stejným způsobem, jakým by byl zdaněn zisk z převodu cenných papírů existujících před nabytím.

36 Jak přitom poznamenává Komise Evropských společenství, skutečnost, že ve věci původním řízením zavazuje burzovní právo A.T. přistoupit k následnému prodeji podílů získaných náhradou a že burzovní kurz akcií G-SA výrazně poklesl, není důvodem pro to, aby byla pouhá výměna podílů považována za skutečnost, která vede ke zdanění, jelikož skryté rezervy nebyly k tomuto dni realizovány.

37 Krom toho je třeba poznamenat, že, jak připouští německá vláda, prospěch – pro účely zdanění při následném zcizení převedených podílů – z toho, že u nabývací společnosti bude zachována původní účetní hodnota uvedených podílů, nemá německý daňový orgán, ale v nejlepším případě francouzský daňový orgán, čímž se zájem vlastní německé právní úpravě na stanovení takového požadavku stává ještě méně zřejmým.

38 Je ostatně o to obtížnější odhalit skutečný zájem na tomto požadavku na dvojí zachování původní účetní hodnoty převáděných podílů, že, jak uvedly A.T. a Komise ve svých příslušných písemných vyjádřeních a jak potvrdila německá vláda na jednání, byl

UmwStG mezitím pozměněn v tom smyslu, že uvedený požadavek se počínaje rokem 2007 již nepoužije na výměnu akcií týkajících se společností různých členských států.

- 39 S přihlédnutím k výše uvedeným úvahám je na první otázku třeba odpovědět, že čl. 8 odst. 1 a 2 směrnice 90/434 brání právní úpravě členského státu, podle které výměna akcií vede u společníků nabyté společnosti ke zdanění kapitálových zisků z převodu, které odpovídají rozdílu mezi pořizovacími náklady převáděných podílů a jejich tržní cenou, pokud nabývající společnost nepřevede původní účetní hodnotu převáděných podílů do vlastní daňové rozvahy.
- 40 S ohledem na odpověď na první předběžnou otázku není třeba odpovědět na otázku druhou.

K nákladům řízení

- 41 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

Článek 8 odst. 1 a 2 směrnice Rady 90/434/EHS ze dne 23. července 1990 o společném systému zdanění při fúzích, rozděleních, převodech aktiv a výměně akcií týkajících se společností z různých členských států brání právní úpravě členského státu, podle které výměna akcií vede u společníků nabyté společnosti ke zdanění kapitálových zisků z převodu, které odpovídají rozdílu mezi pořizovacími náklady převáděných podílů a jejich tržní cenou, pokud nabývající společnost nepřevede původní účetní hodnotu převáděných podílů do vlastní daňové rozvahy.

Podpisy.